

İSLÂM CİLİĞİ NASIL ANLAMALİYİZ?

ŞEMSEDDİN ÖZDEMİR

İslâmcılık tartışması Türkiye’de çoğu zaman olduğu gibi son birkaç senedir, kasıt taşıyan olumsuz bir algı üzerinden sürdürülüyor, özellikle “İslâmcılık öldü!”, “İslâmcılık bitti!” gibisinden sığ yaklaşımlar eşliğinde. Bu mealdeki sözler pek meşhurdur fakat çoğu zaman bunların kurcalanmaktan uzak tutulması bazılarının hoşuna gitti, gidiyor. Şahsen böylesi şöhretli sözlerin kurcalanmasından yanayım. Bunun için öncelikle sormak ve vurgulamak gerekmez mi; İslâmcılık ne zaman etkin güç olarak yönetim imkânı buldu ki bitip bitmediğine dair bir görüş ortaya konulsun? Aslında İslâm’ın bu çağa ve her çağa uygun güncellenen bir yorumudur diyebiliriz İslâmcılık için. Diğer bir tarifile İslâm’dan, şuurlu Müslümanların siyaset ve egemenlik algısı şeklinde öne çıkardığı bir yorum tarzıdır İslâmcılık. Dikkat ederseniz İslâm’ın *kendisi* demiyoruz. Niye? Çünkü bu kavram, Batı medeniyetinin Osmanlı’yı haritadan silme planlarını “şark meselesi” adı altında hem dondurduğu hem de ertelediği uzun yılların sona ermeye başladığı imparatorluğun dağılma sürecindeki kurtarıcı arayışları noktasında gündeme geldi. Öyleyse Osmanlı’nın, devletin batmasını önleme çabasıyla yürütülen Batılılaşma tarihi dikkate alınmadan İslâmcılık kavranamaz. Türkçülük, Batıcılık gibi çıkışlara karşılık, dinini ciddiye alan Müslümanların da bir akım oluşturarak devleti, Osmanlı’yı korumak, yıkılmasını engellemek için arayışa girmeleri sonucunda şekillendi.

Kavramın Batı’daki bilhassa 19. yüzyıldaki İslâm tartışmalarıyla da ilgisi vardı şüphesiz. Zira onlar önceleri “Muhammedanizm” diye anladıkları İslâm yerine “İslâmcılık” tabirini kullanmaya başladılar. Said Halim Paşa gibi

aydınlar “İslâmlaşmak” ifadesini kullansalar da genel temayül İslâmcılık niteliğinin yaygınlık kazanması şeklinde tezahür etti. Peki, bununla ne demek istediler? O dönemdeki kaygılarla şunu kendilerine vazife edindiler: “Bu devlet yıkılmamalı veya bir yıkım olacaksa, İslâmî değerler yönetim merkezinde muhafaza edilmeli ve bunun için ne yapılması gerekiyorsa yapılmalı.” Bu anlamda dinin özüne dönmeyi talep ederken, kimileri meseleyi daha da ileri götürerek, “Asr-ı Saadet’e dönersek biz imparatorluğu kaybetmeyiz, ayakta kalırız.” dediler. Niyetleri son tahlilde mevcut fakat çöküş sürecindeki bir imparatorluğu ayakta tutup korumaya matuftu. Fakat arkasından Osmanlı çökünce İslâmcı denilen akım -ki onların neyi murat ettiğini biraz daha açmak istiyorum- çöken medeniyetin ve İslâmî egemenliğin sonrasında İslâm’ı bir hayat tarzı olarak yeniden inşa ederek hayata hâkim kılmak iddiasıyla yoluna devam etmek istedi.

VAHYİN İLKELERİNİ HAYATA HÂKİM KILMAK

İslâmcılık, İslâm’ın bir yorumuysa, Batılılaşma mesafe kat ettikçe yani son 200 yılda ortaya çıkmış bir yorumsa, yeni bir sistem iddiasını, temel ilkelerini Kur’ân’da bulan, o ilkelere uygun bir hayat tarzını yeniden hâkim kılma talebini içerir. Bunu şundan dolayı ifade ediyorum; birçok İslâmî ekol vardır ama onların baskın hedefi bu değildir. Toplumu ıslah etmektir, “İyi bir mümin olalım, yeter!” şeklinde özetleyebileceğimiz bir anlayışla sınırlıdır.

Birilerinin kötülediği, “bitti” dediği İslâmcılığı, bu ilkelerin hayatta somutluk kazanması iddiasını taşıyan bir yorum şeklinde ifade ediyorum.

Şöyle de diyebiliriz: Kur'an'ı ve İslâm'ı önemseyenlerin ancak İslâm'ı bir hayat düzeni olarak hayata hâkim kılmak iddiasının, çağdaş bir yorumudur, bir ismidir. Bu bağlamda asırlardan beri vardır. İlk insandan itibaren Allah'ın vahyi hayat üretmek için gelmiştir. Bireysel olarak insanları tek tek düzeltelim, diye gelmemiştir. Tabii ki insanların fert fert düzeltilmesine dönük ıslah çabası önemli, bu zaten kesintisiz bir süreçtir ve nihayetinde toplumsal düzelme gerçekleşecektir.

Eğer bir ülkede İslâm'ı hayata hâkim kılmak, sistem hâline getirmek imkânı yoksa tabii ki oradaki müminlerin birinci ve asli görevi öncelikle -ferdi de olsa- iyi bir mümin olarak inançlarını temsil etmek, yaşamak ve örneklenmesidir. Nihayetinde yapabilmek, sistem kurabilmek gücüne eriştiklerinde de bunu hedeflemeleri gerektiğini düşünüyorum. Evet, adalet, ehliyet, liyakat, emanet ve benzeri birçok ilkeye matuf olarak, bu ilkeler doğrultusunda bir hayat tarzını inşa ve ihya etmek iddiasına İslâmcılık diye bakıyorum, İslâmcılıktan anladığım budur özünde. Hemen belirtmek gerekir ki bu isimlendirmeyi illâ devamlı surette kullanmaya da mecbur değiliz. Buna "Bilinçli, şuurlu, dinini ciddiye alan Müslümanların İslâmî yorumu." denilebilir. İslâmcılık yerine başka kavram da bulunabilir.

Peki, niye İslâmcılık diyoruz da farklı bir kavrama müracaat etmiyoruz; bu yorumun baskın özelliği bir sistem inşası iddiası taşımasından dolayıdır. Bugün de son derece önemlidir bu iddianın sistemleşmesi. Durum böyleyken, dinini dosdoğru yaşadığını bildiğimiz etkin ve yetkin ekseri insanda gördüğümüz temel bir arıza söz konusudur. Neredeyse bu iddiadan ya vazgeçmişler ya da uzak, çok uzakta bir "ütopya" olarak görüyorlar meseleyi, yani "vahyiden mülhem bir sistem kurulması mümkün değil" demek anlamında bir görüş beyan etmeye çalışıyorlar! Keşke bu kadarla kalsa... "İslâm'ın hayatlaşması, vahyin sistemleşmesi, vahye uygun bir modelin inşası" dediğinizde bizim yakınımızdaki arkadaşlarımızdan bazıları içten içe gülüyor veya "Hayal kuruyorsun ya, bu mümkün değil, olmaz." diyor. "İnsan beşer elbet şaşar!" sözüne hak verdirecek bir zihin çarpıklığı yaşayan bu arkadaşlar şuursuzca; "Ya yok ya, bu dinin ilkelerine göre bir sistem kurulamaz.", "Olmaz bu; faizsiz ekonomi nasıl olacak, adalet, ehliyet, liyakat geçin bunları." Yahut "Kur'an'ın

ilkelerine göre bir hayat bugünkü şartlarda mümkün mü?" demeye getiriyorlar. Yine haşa farkına varmadan şunu dile getiriyorlar; "Ya aslında Allah bize yapamayacağımız bir şeyi yükledi, bu olmaz." Çok daha önemlisi "Allah bize böyle bir yük yükledi, bunu siz zorla çıkarıyorsunuz, böyle bir iddia; devlet, iktidar, egemenlik, dünya sömürüsüne karşı çıkmak, toplumların sömürülmesine, sömürülebilir duruma düşürülmesine engel olmak için hakkı hâkim kılan bir model kurmak iddiası hayaldir." gibi sözleri geveleyip duranlar var. Oysa dünyayı umursamadan günlerini geçirmenin insanları her iki dünya hesabına da kısırlaştırdığı son derece açıktır. Mesela, Yuval Noah Harari vasıtasıyla karşımıza çıkan meseleler hakkında bir fikrimiz olmalı. Olmalı ki onun görüşlerini esas sayanların tuzaklarına düşmeyelim. Dolayısıyla İslâmcılık derken neyi kast ettiğimizi bu meseleyi gündemine alan herkese önce duyurmalı, sonra kavratmalı ve nihayet kabullendirmeliyiz.

İSLÂMÇILARIN TEMEL İDDİASI VE ÇEŞİTLİ YAKLAŞIMLAR

Bu bakımdan İslâmcı düşünce, İslâm'ın, vahyin ilkelerini hayata hâkim kılarak, batılın zail olacağı anlamına gelen bir model inşa etme hedefini öne çıkaran ve bunu, kelimenin tam anlamıyla en büyük ibadetlerden biri sayan akımın adıdır. Daha kısa ifadeyle, yönetime ve onu biçimlendirmeye, ilkelerini belirlemeye talip olmak. Çünkü vahye uygun bir modeli inşa edip, önce hâkim kılmak, mümkünse geliştirerek dünyadaki zulme ve sömürüye karşı çıkmak, yaradılış gayemiz ibadetin en önemli boyutlarından. İslâmcılık iddiaları zamanla birtakım yol kazaları geçirmiş olabilir, bazı fikirlerde değişimler, esneklikler veya daha radikal çıkışlar, yeni ifadeler, anlamlandırmalar olabilir ki zaten bu bir düşünce tarzı olarak dinamik bir muhtevaya sahiptir. Statik, konjonktür gereği veya belli şartlara bağımlı, zorunlu, kayıtlı değildir; o yüzden de tarihsel bakılmamalı meseleye ve İslâmcılığı doğduğu tarihe, o zamanın şartlarına mahkûm etmeyerek, öncesini ve sonrasını yeniden ele alarak bugüne taşıyabilmeli. Aksi takdirde her şey tarihsel kalır ki, o zaman oradan doğru dürüst bir şey çıkmaz. Gelin görün ki, kavramın kimleri içerip, kimleri dışarda bıraktığını tespit etmeye kalkıştığımızda farklılıkları karşımızda bulacağız.

İslâmcılık tartışmalarında, İslâmcıların kimlerden teşekkül ettiği ve onların sorumluluklarına dair çok çeşitli yaklaşımlar mevcut, lakin öne çıkan ikisine değinmekte fayda var, Bunlardan biri konuyla ilgili pek çok çalışması bulunan İsmail Kara'ya aittir. Kendisi "Her Müslüman İslâmcı değildir." der. Buna karşılık Abdurrahman Arslan da diyor ki; "Her Müslüman İslâmcıdır." Hayreddin Karaman Hoca da "Her Müslüman, ismi kullansın kullanmasın -mana, mefhum ve muhteva olarak- İslâmcı olmak mecburiyetindedir." demişti. Meseleyi ortaya koyan bu iki yaklaşımın ötesinde şöyle itirazlar da yapılıyor: "Müslüman olmak yetmiyor mu, İslâmcılık niye var?" Böylesi bir soru karşısında İsmail Kara'nun ayrımı daha anlamlı görünüyor. Niye her Müslüman İslâmcı değildir? Çünkü her Müslüman iddia sahibi olmayabilir, biraz önce bahsettik; Müslüman'ın asli vazifeleri var zaten, dürüst, temiz ve ahlaklı olmak. Bunlar genel asli vazifeler... Bu bir görev zaten, bu olacak ama İslâmcılığın asli vazifesi insanların yönetimine talip olmaksızın, bu bir iddiaysa, bir sistem oluşturmaksa o zaman her Müslüman İslâmcı olamaz. Zira toplumun geneli böyle bir vazifeyle mesul tutulamaz; o sorumluluk, Müslümanların içinden şuurlu kadroların bu iddiayı dile getirmesi ve bunu hayata geçirmek için özel çalışmalar yapmasıyla icra edilebilir ancak.

O yüzden Abdurrahman Arslan belki, ideal olanı, olması gerekeni dile getiriyor fakat bunun gerçekleşmesi ihtimal dâhilinde değil, şundan dolayı; zaten İslâm dört başı mamur, doğru dürüst anlaşılıysa İslâmcı tabirine lüzum yoktu. Müslüman dediğimiz zaman fiilen bu anlaşılırdı. Lakin bir meselenin herkes tarafından aynı

hassasiyette kavranmasını beklemek, eşyanın tabiatına aykırıdır. Her toplumda belli şuurlu kadrolar bazı meseleleri daha üst çerçevede vazife edinir kendisine ve yola koyulur, tıpkı Allah'ın Resûlü ve arkadaşları gibi veya diğer resûller ve onların civarında oluşan, işin asıl yükünü çeken fedakâr insanlar gibi... Dolayısıyla, asırların birikimiyle, İslâm adına ortaya çıkan muazzam külliyyatın çok ciddi boyutlarına rağmen, dün ve bugün hâlen daha hedef değildir vahye/Kur'ân'a uygun bir hayatı bütün ilkeleriyle yeniden inşa edip ortaya koymak. O zaman mecburen İslâmcı kavramı kullanılıyor. Yoksa dediğimiz gibi; ideal bir Müslüman toplum olursa, İslâmcı gibi sözleri o zaman öne çıkarmaya gerek yok ama maalesef böyle ideal bir toplum oluşmamış tarihte.

HAYATIN FARKLI BOYUTLARI VE BİR YORUM OLARAK İSLÂMCILIK

İslâmcı ve Müslüman farkını bir çizgi kabul edersek meselenin bütün karmaşık boyutları ortadan kalkacak. İslâmcılık sınırlı sayıda şuurlu kadroların, mevcut gidişattan duydukları rahatsızlığın ve öncülük hassasiyetinin bir sonucu olarak ortaya çıkan bir iddiadır ve kabul etmek gerekir ki böylesi bir duyarlılığı toplumun tümünün taşımasını beklemek çok gerçekçi değildir. Mesela bugün Türkiye'de hayli İslâmî anlayış var, biri başka çalışma alanı seçiyor, diğeri farklı bir alan. Diyelim ki biri tamamen ıslah hareketleriyle uğraşılıyor, biri çevrecilikle. Diğeri hayır/yardımlaşma işlerine koşuşturuyor, bunların yaptıklarının her biri değerlidir. Ama bütüncül bir bakış tarzı yok. Herkes uğraştığı alanda bir miktar bloke de olmuş durumda, meseleyi bütüncül anlamda okumaya

engel bir bloke durumu bu. İslâm dünyasındaki değişim hareketlerinin tıkanmasının bir sebebi de bu.

Buna karşılık, Kur'ân'a bütüncül bakabilen, hadiselerin, kıssaların birbirleriyle ilişkilerini kavrayabilen ve buradan bir sistem kurulabileceğini öne sürerek "İslâm hayat üretir, İslâm bir sistem teklifi sunmak için gelmiştir." diyerek milyonlarca insanı bu iddianın etrafında toplanmaya, beraberlik oluşturmaya çağıran şuurlu kadroların başlattığı hareketin adıdır İslâmcılık. Aslına bakılırsa karşımıza aniden çıkıveren bir durumdan söz etmiyoruz. Hani Allah Hz. Davut'un egemen olduğu yerde diyor ki; "Ey Davut, seni bu yerde halifelikle görevlendirdik, insanlar arasında adaletle hükmet." Başka bir ifadeyle İslâmcılığı savunan, bu kavramı bugün kullanan ve arkasında duran insanlar da tıpkı ayette vurgulandığı gibi; "Adaleti hayata hâkim kılacak bir sistemi inşa etmek iddiasıdır İslâmcılık." diyorlar. O bakımdan bütün Müslümanlara İslâmcı denmez, denmemesinin sebebi de budur. Ama yarın İslâm ümmeti derlenip toplanıp ayağa kalkar, bir hayat tarzı olarak İslâm yeniden hayata hâkim kılınırsa artık onun yeni yorumları ortaya çıkar, başka kavramsallaştırmalar yapılır ve o gün bu İslâmcılık kavramını kullanmaya ihtiyaç kalmayabilir. Bu şuurlu kadroların etkin olduğu bir coğrafyada, vahiyden mülhem bir sistem icra edildiğinde, oradaki çalışmalar, faaliyetler, vahye daha bütüncül bakabilmenin tezahürü olacağından öyle bir toplumda, İslâm deyince mesele hemen tam manasıyla anlaşılır. Nasıl ki Resûlullah (s.a.v.) zamanında "Eshedu enlâ ilâhe illallâh" denince, bunun bir sistem değiştirme teklifi olduğunu Arap toplumundaki bütün müşrik liderleri bilip/anlayıp, şiddetle Allah'ın elçisine karşı çıkıyorlarsa, artık orada başka bir kelime söylemeye lüzum yok, apaçık anlaşılıyor demektir söylenilen.

O sebeple, bugün kelimelerin ve kavramların tam anlaşılamadığı bir yerde İslâm'ın İslâmcılık şeklindeki bir yorumu vardır ve bu yorum tarzı son tahlilde beşerîdir ama vahyin ilkelerine uygun bir modeli inşa etme iddiası taşıdığı için, toplumun genelinden ayrılmaktadır. Dolayısıyla ben, İsmail Kara'nın görüşünün daha isabetli olduğunu düşünüyorum. Abdurrahman Arslan'ın yorumuna ise şu anlamda katılmıyorum ki bir toplum zaten bu şuura gelince artık İslâmcı demeye lüzum kalmayacağını, herkesin

Müslüman deyince anlaşılacak olan bu olduğu için artık o tanıma ihtiyaç duyacağı kanaatinde değilim. Lakin farklı dönemlerde farklı tanımlar, farklı kavramlar yine çıkacaktır zira dinamik bir toplumun ihtiyaçları da hareketli olacaktır. Burada önemli olan işte, her dönem, toplumların ihtiyaçlarını, sıkıntılarını vs. öngörüp, bunu herkesten fazla dert edinecek, sorumluluk alarak toplumun yönünü bulmasına katkı sunacak öncü çalışmalar yapacak, riskler alacak, projeler hazırlayacak, ekipler oluşturacak insanların harekete geçmesi ve yeni tekliflerle varlık göstermeleridir. Bunun adı bugün İslâmcılıktır, yarın başka bir şeydir, isimlere takılmamak gerekir, önemli olan içeridir. Bu muhteva vahiyden mülhem bir sistem üzerine yoğunlaşıyorsa büyük oranda maksat hâsıl olmaktadır. Dolayısıyla bugün için İsmail Kara'nın yaklaşımı, İslâmcılık tanımı, içerdiği dinamiklik dolayısıyla daha isabetli geliyor bana, çünkü İslâmcılık dinamik bir akımdır, bir yorumdur, bir iddiadır.

TEMEL İLKELERİNİ VAHYİN BELİRLİDİĞİ BİR SİSTEM İNŞASI

Belki şu misali de getirebiliriz; henüz İslâm'ın ilk döneminde, Mekke'de müşriklerin, Allah Resûlü ve Müslümanların Kâbe'yi tavaf etmesine, İbrahimi gelenekten gelen birtakım uygulamalara engel olmadıklarını biliyoruz ve hatta Resûlullah'a, Kâbe'deki putların yanına bir put daha koyabileceğini söylediler. Ne zamanki Resûlullah bir sistemden, yönetime talip olmaktan bahsedince -işte o, bugünkü ifadeyle İslâmcılık mantığında bir teklifti- o zaman tehlikeyi gördüler, hemen karşı çıktılar Mekke müşrik toplumunun ileri gelenleri. Çünkü Resûlullah'ın teklifi, bugünkü daraltılmış anlamıyla bir dindarlıkla sınırlı değildi. Zaten Allah Resûlü vahiy gelmeden önce de en güzel ahlak/yaratılış üzereydi ve toplumda saygın, emin bir konuma sahipti. İnsanlara iyilikte bulunuyor, güven veriyor, akrabayı, güçsüzü, muhtacı, yetimi gözetiyor. Yani her türlü insani/toplumsal ilişkileri fevkaladenin ötesinde ve bunda hiçbir sorun yoktu. Ne zaman ki vahyin maksadı anlaşılıyor ve kademe kademe cari olan müşrik sistemi hedefliyor, işte o zaman karşı taraf dışlarını göstermeye başlıyor, hırçınlaşıyor ki Kur'ân'da bizlere anlatılan birçok resûl bu tepkiye maruz kalıyor.

Hiz. Muhammed'e diyorlardı ki "Lâilâhe illallâh teklifini bize yapma!" Zira bizim bugün Müslümanların çoğunun söylediği gibi bir soyut kelime mesabesinde değildi bu. "Eşhedu enlâ ilâhe illallâh" sözünü ikrar ettiğinde diyor- sun ki; "En üst, en doğru, en gerçekçi, emir ve hüküm vazetme hakkı Allah'a aittir." O zaman Mekke müşriklerinin sistemi ne olacak? Onlara şu denildi Resûlullah (s.a.v.) tarafından; "Siz bu sistemden vazgeçin, temel ilkelerini vahyin belirlediği bir sistemi inşa edelim." Mekke'nin önde gelen müşrikleri kendi rejimlerinin ve sistemlerinin çökeceğini gördükleri için bu söze şiddetle karşı çıktılar. "İstediğin kadar namaz kıl, istediğin kadar tavaf et ama bize de karşına!" demeye getiriyorlardı tepkileriyle. Yani onların sistemine; sömürüye dayalı, talana dayalı, milleti köleleştirmeye dayalı rejimine söz söylemiyorsan istediğin kadar kal. Hiz. Musa sarayda yetişiyor, eğer Firavun'un "Rab" olma iddiasına karşı âlemlerin rabbine dikkat çekme- seydi, onca tehlikeye maruz kalır mıydı? Çünkü doğrudan Firavun'un kölelik sistemini hedef alıyordu Hiz. Musa...

MEVCUT DURUM, ADLANDIRMALAR VE TEHLİKEYE DÜŞEN HAYAT TARZI

İslâmcılığın ne olduğu hususunda karşımıza çıkan dönemeçleri daha iyi anlamak için günümüze gelelim. Diyelim ki; Amerika'da, Rusya'da, Çin'de, Avrupa'da değişik yerlerde veya bazı İslâm ülkelerinde onların halkı sömürmesine, halkın malını talan etmesine, istediği gibi ezip köleleştirmesine karışmazsan istediğiniz kadar camiye doldurun bu onları hiçbir surette rahat- sız etmez. Caminin dolu olması değil, içinde namaz kılanların dolu olması, alternatif bir sis- tem teklif etmeleri onları tedirgin eder. Çünkü o şuur olursa orada başka bir şey ortaya çıkar ki o şuur doğrudan doğruya sistemi hedef alır. Mesela bu bağlamda Malcom X'in Amerika'da ortaya koyduğu örnekliliği bu zaviyeden değer- lendirip tahlil edebiliriz.

Diğer bir açıdan baktığımızda "Ey iman edenler yalnız Müslümanlar olarak can verin." diyor. Müslüman olarak can vermek, ana hedeftir herkes için ve işin sistemik boyutunu icra ettiği- mizde bunu daha rahat kullanırız. Toplumdan ayrı olarak şuurlu kadroların, vahye dayalı bir sistem kurma hedefi yoksa eğer, cari olan ada- letsiz, zulüm sisteminde Müslüman olarak can verseniz de özellikle toplumun şuurlu kadroları

bundan sorumlu tutulacaktır. Çünkü asıl gaye ifsat düzeninin yerine ıslah sistemini getirmek olmalıdır. Bu farz olan bir emirdir, Kur'ân bütünüyle bunun üzerinde durur, istisnasız tüm resûller de bunun mücadelesini vermiştir.

Ama biz tekrar ifade edersek İslâmcılık deyi- mini, bir ihtiyaç doğrultusunda zorunlu olarak kullanıyoruz. Bizler Hanefi, Şafii, Maliki, Şia, Caferi, Mutezili gibi çok farklı ekollerle bugün- lere kadar geldik. Bütün bunlar iyi veya kötü doğrudan doğruya bir ihtiyaca binaen oluştu. Bu Müslümanların İslâm'dan anladıkları da yine kendilerine uygun yorumlardı ve hepsi de muamelata matuftu. İstisnalar hariç çoğunun bir sistem görüşü yoktu. İçlerinde dönemin sistemlerinden kaynaklanan sıkıntılar yaşayan- lar, bedel ödeyenler oldu elbette. Buna karşı söylenecek bir söz olamaz. Demek istediğim bu isimlendirmeleri normal görenler İslâmcılık deyince kıyameti kopartıyor. Oysa söz konusu mezhepler nasıl yorumsa İslâmcılık da eksiğiyle, hatasıyla vahye uygun hayat tarzını sistem şeklinde öne çıkaran bir yorumdur. Böylesi bir anlayışın en önemli yönü, dünya düzenine kafa tutmak ve yaşadığı ülkelerde ve çevrede âlemlerin rabbi Allah'ın emirlerine uygun bir hayat tarzını en estetik, en güzel, en cazip bir şekilde yeniden hayata hâkim kılmak iddiası ve çabasıdır.

Kaldı ki dünya düzeninin karşı çıktığı ve on- ların da İslâmcı gördüğü damar da bunlardır, dünya sistemini dönüştürmeye talip olanlar. Bakınız bunun en yakın örneği Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra gerçekleşti. Avrupalı sağcıların çoğu İslâm'ı komünizm gibi bir şey olarak gördüler. Kendi düzenlerinin canına okuyacak insanların ortaya çıkacağını ilan ettikleri vasatta Amerika dünyanın bir numaralı gücü olarak kendini tayin etti. 2001'de de Amerika'daki İkiz Kulelere saldırılar gerçek- leşti. O zaman şöyle bir açıklama yaptı dünya düzeninin patronları: "Fundamentalistlere karşı savaşıyoruz!". Aslında savaştıkları İslâmcı dedikleri kadrolardı. Böyle deyince birtakım örgütleri akla getirmeyiniz hemen! Zira o şiddet yanlısı örgütler büyük oranda Batı'nın, ABD'nin ve NATO'nun gayrimeşru sistemlerini meşrulaş- tırmak için taşeron olarak kendilerinin kurdurt- tuğu, taşeron yapılarıdır.

O yüzden, "Dünya Savaşı'nı/Haçlı Seferlerini başlatıyoruz. Bunlar bizim hayat tarzımıza

saldırıyor, biz bunları mağlup edeceğiz.” diye hedef tahtasına yerleştirdikleri İslâmcı kesim, aslında şiddet yanlısı olmayan, tartışmasız düşünce üstünlüğü olan yapılardı. Bu kesim, halkı Müslüman olan Mısır, Sudan, Tunus daha öncesinde Cezayir gibi birçok ülkede iktidar tecrübesi yaşama teşebbüsünde bulunan ama çoğu bugün diskalifiye edilen aklıselim kadrolardan oluşmaktadır. Bu insanlar, Batı’nın sistemine alternatif bir yapıyı ete kemiğe büründürebilecek vahiyden mühlhem yegâne teklifi sunmaktaydılar yahut onun gayretindeydiler. O yüzden muarızları “Hayat tarzımız tehlikede!” dediler. Amerikan hayat tarzını tehlikede gördüler.

Elbette o kadrolar buldukları ülkelerde eksiğiyle, hatasıyla varlık göstermeye çalıştılar ve başarılı-başarısız olduğu yönleri mevcuttu. Batılılar İslâmcı nitelemesini büyük oranda, şuurlu kadrolardan, hayat tarzlarını sorgulayan ve ona itiraz eden, onu etkisiz kılmak isteyenlerden müteşekkil Müslümanlar için kullanıyorlardı. O yüzden tekrar ifade ediyorum, bu anlamda ve bu maksatla kullanıldığı için İslâmcılık kavramını seçiyoruz. Yoksa bu kelime kullanılmayabilirdi, çıkıp başka bir şey de teklif edilebilirdi. Meseleyi illa İslâmcılık öne çıksın, İslâm’ın yahut gelip Müslüman’ın önüne geçsin şeklinde ele almıyoruz. Tam aksine İslâm asıldır. İslâmcılık, dinini ciddiye alan, uğrunda mücadele yürüten Müslümanların yaptığı bir yorumdur, dolayısıyla bu anlamıyla İslâmcılık bugün Batı dünyasının savaş açtığı bir akımdır. Kaldı ki İslâmcılık, İslâm dünyasında daha emekleme safhasındadır, henüz iktidar olmuş değildir ki bittiğini söyleyelim. Batı bütün gücüyle adım adım yol alan İslâmcılığı bloke etti ve saldırıya geçti. “İslâmcılık bitti!” söylemi içte ve dışta büyük oranda kötü bir algının inşasına dayanak yapılmaktadır. Müslümanların bir kısmı da birtakım siyasi sorunlar üzerinden bu algıya malzeme olmaktadır maalesef. Oysa bu algı doğrultusunda, Amerika topyekûn saldırdı, Avrupa saldırdı, Rusya, Çin saldırdı, elan da devam ediyor bu saldırılar. İslâmcılık göreceli olarak bir miktar sarsılmış olabilir. Bu sarsıntı da aslında muarızlardan kaynaklanmıyor, Müslümanlar arasındaki şuurlu kadroların zaaflarından ileri geliyor.

İSLÂMÇILIK BİR İNTİBADAN İBARET DEĞİL

Elbette işin bu yönü ayrı mevzu, eğer İslâmcılar bu kadar tehlikeli değilse neden hem dışardaki-

ler hem de içerdekiler uğraşıyorlar bu akımla? O gün de bugün de Batı’nın siyasi manevraları, tamamen sömürüye dayalı, insanları ilahlaştıran, o ilahların koyduğu hayat tarzıyla Allah’ın dini arasındaki kavgadan kaynaklanır. Onlar aynı Firavun gibi “Bizim dinimize/sistemimize karışma!” diyorlar. Hani Firavun ne demişti? “Bu Musa sizin dininizi değiştirecek.” yani “sistem değişecek.”, “Aklınızı başınıza alın.” Bugün Batı ne diyor? Hamas’a, İhvan’a, Nahda gibi hareketlere neden karşı çıkıyorlar? İslâmî rejim olduğunu söyleyen Mısır’daki darbeci Sisi ve diğerleri “Bunlar bizim sistemimizi karıştırıyor.” demiyorlar mı? Mursi ve arkadaşları, Müslümanlar sisteme hiç dokunmasalar, sadece park ve bahçeleri düzenleselerdi, sonuç böyle kanlı bir darbe mi olurdu? Elbette hayır. Ne diyorlardı peki, “İlahlaştırdığınız nefislerinizin ihdas ettiği sistemin değişmesini istiyoruz ve Allah’ın emirlerine uygun bir sistem kurmayı teklif ediyoruz!” Oysa Sisi, güya Cuma namazını kılan, Müslüman ve dindar birisi ama ülke yönetiminde İslâm’ı sistem dışı bırakıyordu, bu yönüyle İslâmcı kadrolar sorun teşkil ediyordu. Zira Sisi ve avanesi bir sömürü düzeni kurmuşlar, askeriye de buna dâhil etmişlerdir, bu yüzden Mısır ordusu çok zengin. Bu hikâyede, bizdeki gibi laik-seküler kavramlarının bulunmadığı ordunun nereye yerleştirileceğini ayrıca hesaplamak gerekir. Ama o dindarlık o kadar işte, sömürülerine karışmıyor, zulümlerine karşı çıkmıyor. Kendilerine “Gel, Müslüman eğer hayatı İslâm’ın ilkelerine göre tanzim edelim.” denildiğinde “Her alanda olmaz!” diye öfkeyle karşı çıkıyorlar. Adalet, ehliyet, liyakat, sömürü olmaması, adam kayırmamak gibi talepler karşısında “Bizim düzenimizi bozacaksınız.” reddiyle nihayet silaha başvuruyor Sisi ve avanesi.

İşte Batı’nın da yerli iş birlikçilerin de gemi azıya almasına sebep olan bu akımdır, bu yorumdur, taleptir. Bu yüzden sırât-ı müstakim üzere olma iddiası güden İslâmcı dediğimiz, dinini ciddiye alan, şuurlu Müslümanların görevi büyüktür. Vahiyden bütün insanların gıpta edeceği, en güzel, en hakkaniyetli, en adaletli modeli üretip ortaya koymakla yükümlüdürler. Ahalinin genelinden böylesi olağanüstü bir sorumluluk beklenemeyeceği için, bu kadrolara İslâmcı denilmektedir. Sömürü düzeni kuranlara “Allah adaleti emreder!” dediğimizde, onlar, “Allah emrediyor da sen emretme!” diyorlar. Ki bunu maalesef Müslümanlığına deklare edenler

söylüyor! Emanetler ehline verildiği, adaletin sağlandığı bir sistemde oklar ilk kendisini hedef alacağı için karşı çıkıyorlar. İşte en büyük ibadet; adaleti hâkim kılmak, emanetin ehline verilmesini sağlamak, faiz dâhil başımıza gelen bütün felâketleri besleyen ekonomik sömürü sistemini ortadan kaldırmaktır. Atama ve tayinlerde adam kayırmamaktan tutun da aklınıza ne kadar şey gelirse adalet ilkelerini hayata hâkim kılmaktır, dini bütün yönleriyle yaşamaktır en büyük ibadet. Karşı çıkılan da budur. Bu ibadetlerden vazgeçemez Müslüman. Ama ne acıdır ki İslâm dünyasının, sözde dinî rejimleri, bu iddiayı savunanlara hayatı zindan ediyor ve hapselere tıkiyorlar, bedel ödetiyorlar, yozlaşmış sistemlerinin çarkına çomak sokacak herkesi tehlike görüyorlar.

İslâmcılık herkesin yaşayabileceği bir hayat vaat ediyor, yoksa çok dar bir anlayıştan bahsetmiyoruz. Mesela Endülüs namıyla bilinen toprakları misal verebiliriz. O gün İslâmcılık deyimi yoktu ama tam da oydu somutluk kazanan. Endülüs, Yahudilerin, Hristiyanların, Müslümanların ilk asırdan sonra beş yüz sene beraber yaşadığı, her bakımdan gelişmiş pırl pırl şehirleriyle muhteşem bir örneklik ortaya koymuştur ki o gün başka coğrafyalarımız da aynı gelişmişliğe sahipti. Müslümanlar toplum hayatının helal kazanç esasıyla yeniden tanzimiyle uğraştılar. Böylelikle Müslüman olanlar da olmayanlar da adaletli bir sistemde yaşamak için can atarlar; çünkü orada herkes için adalet vardır. Görevlilerin mutlaka ehliyet ve liyakate göre tayin edildiği, sokaklarıyla estetik şehirlerin kurulduğu, insanların her türlü varlıklarının, haklarının korunduğu, emin olunan bir sistemdir, bir modeldir Müslümanların tesis ettiği. Artık oralar cazibe merkezidirler. Dolayısıyla Rasûlullah'ın "Âlemlere rahmet olma" vasfı Müslüman toplumunda Müslümanlar eliyle temayüz etmiştir, müşahhas kılınmıştır ki Hz. Peygamber'in getirdiği vahyin rahmeti topluma yayılmıştır, teneffüs edilmektedir. Zira âlemlere rahmet olmayan bir topluluktan hayır gelmez, bütün insanlar için bir rahmet ortamı oluşturmak zorunludur. Bunu bilhassa yaşadığımız günleri anlayabilmek için gündeme getiriyorum. Zorla, dayatmayla ayakta duran, kendini ifade etmeyi engelleyen bir sistem teklifini sunmaz İslâmcı dediğimiz hayat tarzı.

O bakımdan hakkın şahitliğinin yapıldığı, hevânın bulaşmadığı bir sistemden bahsediyoruz.

Biz bunu asırlarca yaşadık, hava gibi teneffüs ettik. İslâmî esasların hâkim olduğu coğrafyalarda büyük oranda hakkaniyete uygun, bütün insanların rahat yaşadığı bir hayat düzeni kuruldu. Balkanlardan tutun Endonezya'ya kadar çok değişik yerlere gittik. Orada Hristiyanlara, diğer insanlara hiç kimseye din dayatmadık. Afrika'da hâkim olduğumuzda kimseye zorla Türkçe de öğretmedik. İsteyen inandı, isteyen inkâr etti. Şeytana tapanların bile serbestçe yaşadığı bir ümmet coğrafyamız oldu. Çoğu kişi için sözüne itimat edilir kişi ancak Müslümanlar arasında arandı. Eğer o dönemler kurulan saltanat yönetimlerinde bazı ilkeler hayata geçirilebilseydi ve çağın yeni şartlarına göre kendilerini yenileyebilselerdi, yönetimler arası geçiş dönemleri belki daha yumuşak olabilir ve sürekli kendini geliştiren bir sistemle yola devam edebilirdik. Vahyi sistem, imkânlar dâhilinde oluşturulabilecek bir tedriciliği barındırır. Kırıp dökmeden, toplumun maslahatlarını, şartlarını gözeterek insan haysiyetine değer veren her hassasiyeti bünyemize yedirerek hareket etmek gerekiyor. Evet, Müslüman kaldığımız müddetçe karamsarlık yerini yese bırakmayacaktır, Allah'ın enfüsi ve afaki ayetlerini okuyarak ümit etmeyi bilenler kötümserliğe düşmeyecektir.

Tarihteki uygulamaların daha iyisini bugünkü şuurlu Müslüman kadroların örneklendirip başka bir hayatı inşa etmesi İslâmcılığı anlamlı kılar. Dünyanın ağababalarının tepkisini çeken de budur. Bütün dünyanın başının belası kapitalizm şartlarında kimse Suudi Arabistan'ın ve Körfez ülkelerinin sözde şeriat yönetimlerinin ıstırap verici rotasından rahatsız değildir. Rahatsız mıdır; Amerika, Rusya, Çin? Hiç değildir. Zira dinî kavramların kirletildiği bir model için küfür âlemi elinden geleni ardına koymuyor. Vahye uygun hayat düzeninin inşası er ya da geç gerçekleşecektir, bunu hiçbir güç engelleyemeyecektir! Ne var ki Müslümanların dindarlık anlayışlarının ve dünya tasavvurlarının sınırlı olması üzerinde durulması ve ıslah edilmesi gereken esas sorundur. Ahlayıp vahlamakla yetinip içinde debelendikleri bu durumlarını aşamazlarsa, kendilerine inanmazlarsa bu inşa gerçekleşmez. Müslümanlar olarak dinimizi ciddiye alıp, samimiyetle ve sabırla çaba gösterip sırât-ı müstakim üzere yürürsek, hiç şüphesiz Allah, kendi ipine (*hablullah*) sınıksız tutunanları bırakmayacaktır!